

Introduksjon til Internett og sikkerhet

Olav Skundberg

Opphavsrett: Forfatter og Stiftelsen TISIP

Lærestoffet er utviklet for faget Internett og sikkerhet

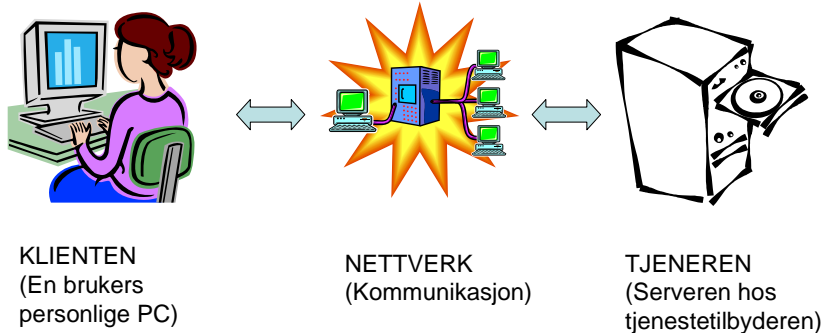
1. Introduksjon til Internett og sikkerhet

1.1. Tilnærming til faget

Internett og sikkerhet kan vinkles   en rekke m ter. Vi stiller oss følgende sentrale spørsmål:

- Hva er det som er utsatt for angrep
- Hvordan arter disse angrepene seg
- Hva må en virksomhet ta hensyn til

Her er en overordnet skisse som viser alminnelig bruk av Internett med tjenester som e-post og weboppslag. Angrep kan rette seg både mot klienten, tjeneren og det mellomliggende nettverket:

Ut fra de tre spørsmålene og skissen har vi valgt å vinkle faget mot fire hovedtema:

Tema 1: Skadelig programvare

En type angrep kalles i dagligtalen *virus*, men kan generelt kalles *skadelig programvare* som retter seg både mot klient og tjener. Virus er en av flere typer skadelig programvare. Her finner vi en sekk full av uhumskheter: virus, ormer, trojanske hester og en rekke eksempler på utnyttelse av feil i programvare. Det sentrale temaet er å forstå hvordan skadelig programvare arter seg. Vi skal også studere tilbudene fra leverandører av antivirusprogram.

Tema 2: Kryptering og sikre tjenester

Kryptering er et sentralt tema for kommunikasjon mellom klient og tjener. Hvordan kan man stole på at den andre parten virkelig er den han utgir seg for? Hvordan kan man unngå at uvedkommende fanger opp eller endrer innhold i en overføring? Sentrale tema er krypteringsteknologi og bruk av digitale sertifikater.

Tema 3: Nettverk

Vi skal studere sikkerhetsaspekter i lokalnett (LAN) og fjernnett (WAN) og hvordan man kan sikre seg på ulike vis mot skadelige angrep i nettet. Sentrale tema er å forstå hvordan TCP/IP, Internettets protokollfamilie, virker og hvordan brannmurer og sikre forbindelser motvirker angrep.

Tema 4: Administrative aspekter

En rekke offentlige instanser bidrar med personvernregler og retningslinjer for sikkerhetsstrategier, så det sentrale temaet her er å gjøre seg kjent med og forstå betydningen av dette.

1.2. Om skadelig programvare

Her kommer en kommentar til artikkelen *Malware* fra den engelske wikipedia, og denne artikkelen inngår i pensum: <http://en.wikipedia.org/wiki/Malware>

Hva er Malware:

Det å kunne kategorisere og forstå begrepene i tilknytning til skadelig programvare er halve jobben. Artikkelen legger i begrepet skadelig (malicious): Fiendtlig, innbryter, plagsomt. Programvare er betraktet som skadelig mer ut fra skaperens hensikter enn spesielle egenskaper eller funksjoner i programmet.

Hva er hensikten:

Merk at det i dag i hovedsak ligger former for økonomiske interesser bak angrep.

Infeksjoner: virus og ormer:

Navnene kommer fra spredningsmetoden og ikke hva de kan forårsake. Legg spesielt merke til at virus legger koden sin inn i maskinkoden til program og blir dermed utført hver gang programmet kjøres. Ormer, derimot, startes som separate prosesser i maskinen. Ormer er spesielt rettet mot sikkerhetshull og sårbarheter i systemene og forsøker å spre seg aktivt gjennom disse.

Skjulte angrep: trojanere/ trojanske hester

En trojansk hest inneholder mer enn du ber om. En skadelig programvare kan skjule seg inni et annet program som virker uskyldig. Det er ingen grense for hva slike skjulte program kan gjøre når de først er installert. Aller mest forsøker de å skjule at de kjører på maskinen (rootkit og andre teknikker). Programmer som åpner "b kd rer" på maskinen gjør det mulig for utenforstående å ta fullstendig kontroll over maskinen slik at den kan fjernstyres. Et mislykket forsøk på bruk av trojansk hest finner du på YouTube i en sketsj med Monty Python som skal innta en fransk festning:

<http://www.youtube.com/watch?v=rCOVvp-4RBo>

Andre kategorier: spyware, botnets, loggere og dialers:

Disse kategoriene om tales. Dialers er ikke så aktuelle lenger i og med at de fleste har bredbåndstilknytning til Internett, men for de som fortsatt har oppringte forbindelser vil samtaler satt opp til betaltjenester kunne falle meget dyrt.

Hvor sårbar er man for angrep:

Her kommer man inn på faktorer som også kan inngå i en sikkerhetsstrategi, for eksempel at man ikke skal la maskiner/brukere har for store rettigheter til å utføre kommandoer.

1.3. SQL-injection

Her skal vi studere en bestemt type angrep, nemlig hvordan lovlig funksjonalitet i SQL-programvare kan utnyttes i uærlige hensikter. En forklaring på SQL-injection gis i podcast nr 87 av Steve Gibson. Han er en kjendis på området og produserer ukentlige podcast om forskjellige sikkerhetstema. Det er derfor verdt å lytte til han, og eksemplet med SQL-injection er tatt med for å inspirere til videre lytting på andre podcasts.

Omtale av Steve Gibson og Security now!, med en kronologisk liste av alle hans podcasts, finner vi (igjen) på den engelske wikipedia: http://en.wikipedia.org/wiki/Security_now

Hver podcast varer omlag en time og har mye "smalltalk", du kan derfor starte avspilling nr 87 om SQL-injection etter 20 min 40 sek, og spille av 12 minutter for å få med essensen. Her er noen engelske ord du kanskje trenger oppfriskning på: exploit (utnytte), leverage (vektarmkraft, påvirke), compromised (kompromittert, avdekket), cleansing (rense), scrutinizing (granske nøye). Andre ord kan du slå opp på for eksempel www.ordnett.no

SQL er forkortelsen for Structured Query Language, hvilket betyr at dette er et spørrespråk mot databaser. Uttrykket *spørrespråk* må tolkes svært vidt, for det kan gis kommandoer både for å opprette og slette innhold og hele filer. Et elementært SQL-uttrykk kan se omtrent slik ut:

```
Select * from Tabell where Brukernavn = ole and Passord = 123  
(Velg ut alt fra Tabell hvor kolonne Brukernavn inneholder verdien 'ole' og kolonne Passord inneholder verdien '123')
```

SQL-spørring kan brukes til å kontrollere pålogging på webtjenester hvor alle brukerne er registrert i en SQL-database på tjeneren. Hvis brukernavnet og tilhørende passord finnes, f r vi et gyldig svar fra databasen. Man skriver inn de brukervariable (navn og passord) på webside som vises på PC og sender dette til tjeneren ved å trykke Enter. Merk at kontrollen med SQL-spørringen utføres på tjenersiden, og må bruke de to variable som er oversendt. SQL-spørsmålet kan derfor være programmert slik på tjeneren:

```
Select * from Tabell where Brukernavn = Variabel1 and Passord = Variabel2
```

SQL-språket tillater komplisert logikk. Trikket med SQL-injection går ut på å skrive lovlige SQL-uttrykk i input til variabelfeltet. Når dette blir satt inn i variabelfeltet kan vi få følgende uttrykk (som et meget enkelt eksempel):

```
Select * from Tabell where Brukernavn = ole and Passord = gjetting OR 1=1
```

Effekten av denne modifiserte SQL-spørringen er at vi alltid vil få OK-svar fra databasen, fordi $1=1$ alltid er gyldig, man har dermed kommet seg forbi passordkontrollen. Dette er det enkleste eksemplet, man kan bygge ut SQL-uttrykket til å utføre kompliserte operasjoner på databasen og kompromittere andre tjenester på maskinen.

For å gardere seg mot SQL-injection må man ha programvare som stopper dette, det vil si at programmereren kjenner til muligheten og har tatt høyde for slike angrep ved å kontrollere innholdet i variabelfelt.

1.4. Fagwiki

Det er tatt i bruk en wiki spesifikt for dette faget. Fagwikien deles kun av studenter ved AITeL i fjernundervisning og på campus og er beskyttet av brukernavn og passord. Programvaren heter Mediawiki og er nøyaktig den samme som er brukt i den mer kjente offentlige Wikipedia. Nøyaktig som på Wikipedia må du opprette din egen brukerkonto for å kunne skrive egne innlegg og diskutere eller justere i andres innlegg. Hensikten med denne bruken er å lære:

- en metode for å finne og dele informasjon og kunnskap
- hvordan man bruker Mediawiki konkret
- det å formulere egne bidrag

Du finner fagwiki her: http://wiki.aitel.hist.no/ish/index.php/Main_Page
(krever brukernavn og passord – vises i it's learning)